

Технологія споруд спеціального призначення

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	14 Електрична інженерія
Спеціальність	141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
Освітня програма	Електромеханічні та мехатронні системи енергоємних виробництв
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	очна(денна)
Рік підготовки, семестр	4 курс, осінній семестр (7)
Обсяг дисципліни	4 кредитів/120 год (лекції - 36 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 66 год., МКР, РГР.)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік/РГР
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ViewSchedule.aspx?q=236ce865-c00a-4cdc-81a2-40e613819d52
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: <i>кандидат технічних наук, доцент, Ган Анатолій Леонідович</i> к. тел.: (+38)0976530566 e-mail: gan@geobud.kiev.ua Практичні: <i>к.т.н., доц, Ган Анатолій Леонідович, (+38)0976530566,</i> gan@geobud.kiev.ua Лабораторні: не передбачені
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/u/1/c/MjQ3OTA2NjQxMDYy

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Фахівець, що володіє сучасною методикою проектування та будівництва різних за призначенням міських підземних споруд, спроможний грамотно робити оцінку інженерно-геологічних умов, в яких зводяться підземні споруди та намічати об'ємно-планувальні схеми цих споруд, правильно вибирати відповідні матеріали та конструкції споруд на основі розрахунків, передбачати можливі наслідки, що виникають в процесі експлуатації споруд, та ефективно впливати на їх розвиток.

Метою викладання навчальної дисципліни «Технологія споруд спеціального призначення» є надання студентам теоретичних знань, що дозволяють їм самостійно, на основі правильної оцінки інженерно-геологічних умов міських підземних споруд обирати методику проектування, намічати об'ємно-планувальні схеми цих споруд та вибирати відповідні матеріали та конструкції споруд.

Предметом вивчення дисципліни є технологічні схеми будівництва міських підземних споруд.

Програмні результати навчання.

знати: принципи проектування міських підземних споруд в залежності від призначення; визначати глибину закладання міських підземних об'єктів на основі інженерно-геологічної оцінки.

вміти: обґрунтовувати та вибирати матеріали при будівництві міських підземних споруд; обирати методи і способи будівництва міських підземних споруд за результатами оцінки в різноманітних інженерно-геологічних умовах; застосовувати набуті теоретичні та практичні знання з технології будівництва міських підземних споруд для обґрунтування вибору будівельних машин і механізмів, виконувати розрахунки і конструювання міських підземних споруд.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідно володіти базовими знаннями з вищої математики та опору матеріалів.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Класифікація підземних споруд

Тема 2. Будівництво перегінних тунелів та станцій метрополітену відкритим способом

Тема 3. Принципи розрахунку підземних споруд, зведених у відкритих котлованах

Тема 4. Будівництво перегінних тунелів глибокого закладання

Тема 5. Будівництво станцій глибокого закладання

Розділ 6. Зв'язок станцій глибокого закладання із поверхнею

Розділ 7. Санітарно-технічне та електричне обладнання метрополітену

Модульна контрольна робота (МКР)

Розрахунково-графічна робота (РГР)

Залік

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Самедов А.М. Будівництво міських підземних споруд: Навч. посіб. / А.М. Самедов, В.Г. Кравець. – К.: НТУУ «КПІ», 2011. – 400 с
2. Гайко Г. І. Конструкції кріплення підземних споруд: Навч. посіб. / Г. І. Гайко. – Алчевськ: ДонДТУ, 2006. – 133 с. URL: https://www.dstu.edu.ua/images/structure/st_mining_faculty/st_mf_geotech/books/Konstukciikriplennya.pdf
3. Березанцева В.Г. «Основні тенденції будівництва у великих містах», «Розділ 10. Підземні споруди». За посиланням: http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/146421/MGP_Shapoval_and_Ko_r10.pdf?sequence=11&isAllowed=y
4. Гайко Г. І. Будівельні матеріали і конструкції підземних споруд: Конструкції кріплення: навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 134 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/30668/1/2019Haiko_Budivelni-materialy.pdf

Додаткова література:

1. Цимбал С.Й. Підземне будівництво. Навчальний посібник. Київ, 2004, 148 с. За посиланням <https://dwg.ru/dnl/7007>
2. ДБН В.2.1-10:2018 Основи та фундаменти будівельних споруд. Основні положення.
3. ДБН А.2.1-1-2008 Інженерні вишукування для будівництва
4. ДБН В.1.1-24:2009 Захист від небезпечних геологічних процесів. Основні положення проектування
5. ДБН В.1.1-25-2009 Інженерний захист територій та споруд від підтоплення та затоплення
6. ДБН В.1.2-2:2006 Навантаження і впливи. Норми проектування
7. ДСТУ Б А.1.1-25-94 Ґрунти. Терміни та визначення

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота студента
1	2	3	4	5
Тема 1. Класифікація підземних споруд	6	2		4
Тема 2. Будівництво перегінних тунелів та станцій метрополітену відкритим способом	16	6	2	8
Тема 3. Принципи розрахунку підземних споруд, зведених у відкритих котлованах	12	4	4	4
Тема 4. Будівництво перегінних тунелів глибокого закладання	26	14	4	8
Тема 5. Будівництво станцій глибокого закладання	18	6	4	8
Тема 6. Зв'язок станцій глибокого закладання із поверхнею	8	2	2	4
Тема 7. Санітарно-технічне та електричне обладнання метрополітену	7	2		5
Модульна контрольна робота 1	4			4
РГР	15			15
Залік	8		2	6
Всього годин	120	36	18	66

Назва теми лекції та перелік основних питань
ТЕМА 1. Класифікація підземних споруд.
Л.1. Вступ. Загальна класифікація підземних споруд: за функціональним призначенням, за глибиною закладання, за місцем розташування, за довжиною, за методами будівництва. Література: [1, 2]
ТЕМА 2. Будівництво перегінних тунелів та станцій метрополітену відкритим способом
Л.2 Умови застосування відкритого способу. Загальні відомості про технологію будівництва тунелів: котлований спосіб, траншейний спосіб, щитовий (відкритий) спосіб. Література: [1, 2]
Л.3 Особливості спорудження наземних і надземних ділянок ліній метрополітену: наземні ділянки, надземні ділянки, монорельсовий транспорт. Література: [1, 2, 3]
Л.4 Технологія спорудження станцій відкритим способом. Будівництво тунелів та станцій способом «стіна в ґрунті». Література: [1, 2]
ТЕМА 3. Принципи розрахунку підземних споруд, зведених у відкритих котлованах.
Л.5 Навантаження та впливи на міські підземні споруди. Постійні навантаження. Тимчасові навантаження. Коефіцієнти надійності по навантаженню. Визначення вертикального та бокового тиску на підземні споруди, збудовані у відкритих котлованах. Література: [1, 2]

Л.6 Методи розрахунку конструкцій підземних споруд. Розрахунок зусиль у підземних спорудах, зведених у відкритих котлованах. Розрахунок рамних монолітних та збірних конструкцій. Література: [1, 2]
ТЕМА 4. Будівництво перегінних тунелів глибокого закладання
Л.7 Поперечні перерізи перегінних тунелів. Обладнання та технологія спорудження збірної обробки. Література: [1, 2]
Л.8 Гірничі способи будівництва тунелів: спосіб опертого склепіння; спосіб опорного ядра; спосіб розкриття виробки на повний переріз по частинам; створення щілини по контуру виробки; проходка із застосування випереджувального бетонного кріплення. Література: [1, 2, 3, 4]
Л.9 Гірничі способи будівництва тунелів: створення випереджаючого кріплення з стабілізованого ґрунту, спорудження за допомогою набризг-бетонного кріплення, вплив навколишнього середовища на надійність тунельних споруд. Література: [1, 2]
Л.10 Щитовий спосіб будівництва тунелів. Суть та область застосування. Технологія проходки немеханізованим щитом. Технологія проходки механізованим щитом. Література: [1, 2]
Л.11 Безщитовий спосіб проходки тунелів на повний переріз: еректорний спосіб проходки, спосіб пілот-тунеля, проходка тунелів за допомогою прохідницьких комбайнів, спосіб проходки із влаштуванням піддатливого склепіння (новоавстрійський спосіб). Література: [1, 2]
Л.12 Нетрадиційні та перспективні способи спорудження тунелів: продавлювання тунельних конструкцій, буріння і втрамбовування без видалення ґрунту, ущільнення ґрунту вибуховою проходкою, проходка пневмопробійниками і реактивними бурами. Література: [1, 2, 3, 4]
Л.13 Технологія спорудження монолітно-пресованих та обтиснутих обробок. Нагнітання розчину за обробку та влаштування гідроізоляції. Література: [1, 2]
ТЕМА 5. Будівництво станцій глибокого закладання.
Л.14 Загальні відомості про організацію і технологію будівництва. Конструкція та технологія спорудження односклепінчастих станцій. Література: [1, 2]
Л.15 Конструкція та технологія спорудження станцій колонного та пілонного типу.
Л.16 Розрахунок тиску на підземні споруди глибокого закладання. Розрахунок кріплення підземних споруд у вигляді склепіння. Розрахунок кріплення кругового обрису по схемі пружного кільця. Розрахунок кріплення обтиснутого у породу. Література: [1, 2]
ТЕМА 6. Зв'язок станцій глибокого закладання із поверхнею.
Л.17 Загальні відомості про ескалаторні комплекси. Технологія спорудження ескалаторного тунелю. Спорудження вестибюлів. Попередження осадок вестибюлів та ескалаторних тунелів. Література: [1, 2]
ТЕМА 7. Санітарно-технічне та електричне обладнання метрополітену.
Л.18 Вентиляція ліній метрополітенів. Принципи визначення об'єму повітря для вентиляції. Вентиляційні вузли. Санітарно технічне обладнання ліній метрополітенів: водопостачання, водовідливів, каналізації опалення. Електропостачання метрополітенів. Література: [1, 2]

№ з/п	Практичні заняття та перелік основних питань
1	Побудова геологічного розрізу по перерізу свердловин і епюри умовних розрахункових опорів ґрунтів у водонасиченому стані.
2	Визначення фізико-механічних і номенклатурних показників ґрунтів. Визначення додаткових гідрогеологічних показників ґрунтів.
3	Підбір діючих навантажень і впливів на підземні споруди (4 год):

	<p>А) тиск від постійних навантажень;</p> <p>Б) тиск від тимчасових навантажень;</p> <p>В) бічний тиск від власної ваги ґрунту зовнішніх навантажень;</p> <p>Г) врахування негативних впливів гідростатичних тисків підземних вод на споруди.</p>
4	Вибір технічно правильної розрахункової схеми підземних споруд і прикладені до елементів підземних конструкцій відповідні навантаження й впливи.
5	Прийняти три варіанти навантаження підземних споруд, що відрізняються по розташуванню тимчасових навантажень від пересувного автотранспорту, пов'язаного зі зміною розташувань автотраси відносно до підземних споруд (4 год).
6	Визначення деформацій основ підземних споруд методом пошарового сумування (4 год).

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від навчальних занять час і включає: опрацювання навчального матеріалу, підготовку до аудиторних занять, виконання РГР.

Навчальним планом передбачено виконання студентом РГР, на яку виділяється 15 годин самостійної роботи.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Система вимог, які ставляться перед студентом.

- **Відвідування занять є обов'язковою складовою** вивчення матеріалу. Рейтинг студента формується через активну участь на практичних заняттях, а саме у вирішенні практичних завдань та індивідуальної домашньої роботи.
- **Студенти мають дотримуватись правил поведінки** на заняттях, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/regulations>) та Принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки (<https://kpi.ua/academicintegrity>), відповідно до нормативно-правових документів Університету і Правил навчання і поведінки в «КПІ» ім. Ігоря Сікорського», що представлені на сайті Університету та за посиланням: <https://pbf.kpi.ua/ua/2017/09/04/rules/>. У разі порушення правил поведінки на заняттях, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в КПІ ім. Ігоря Сікорського, Принципів академічної доброчесності або моральноетичних норм поведінки, невиконанні умов допуску до семестрового контролю, термінів виконання завдань з неповажних причин, студенту може бути виставлено оцінку: «Усунено». На лекції викладач користується власним презентаційним матеріалом; використовує Google Клас для викладання матеріалу поточної лекції, додаткових ресурсів, лабораторних робіт та інше; викладач відкриває доступ до певної директорії Google Класу для скидання електронних РГР та відповідей на МКР.
- **РГР:** студенти виконують та оформлюють завдання. Бали за РГР враховуються лише за наявності електронного звіту та роздрукованої РГР.
- **Модульні контрольні роботи** пишуться на лекційних заняттях без застосування допоміжних засобів (мобільні телефони, планшети та ін.); результат пересилається у файлі до відповідної директорії Google Класу. Якщо контрольні заходи (захист РГР + залік) пропущені з поважних причин (хвороба або вагомні життєві обставини), студенту

надається можливість додатково скласти контрольне завдання протягом найближчого тижня.

- **Заохочувальні бали** виставляються за: активну участь на лекціях; підготовка оглядів наукових праць; презентацій по одній із тем СРС дисципліни тощо.
- **Штрафні бали** не виставляються.
- **Політика дедлайнів та перескладань** формується відповідно до затвердженого графіку навчального процесу в Університеті (<https://kpi.ua/year>) та Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://kpi.ua/document_control). Графік дедлайнів та перескладань з навчальної дисципліни представлено в Електронному кампусі (<https://ecampus.kpi.ua/>) та в деканаті факультету.
- **Політика щодо академічної доброчесності** здобувачами передбачає, зокрема: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового, контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: МКР.

Календарний контроль: провадиться провадиться наприкінці семестру – РГР (40 балів), як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік.

Умови допуску до семестрового контролю: виконання РГР та поточний рейтинг 60 балів і більше.

1. Рейтингова оцінка здобувача складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю та заохочувальних балів. Рейтинг студента з кредитного модуля складається зі 100 балів, що студент отримує за:

- написання МКР на лекційних заняттях;
- виконання РГР;
- практичні заняття;
- заохочувальні бали (не входять в загальний рейтинг).

2. Критерії нарахування балів:

2.1. Модульна контрольна робота:

- модульна робота складається із 3 питань – 32 бали:
  - повна відповідь – 30-32 балів;
  - достатньо повна відповідь з незначними помилками - 27-29 балів;
  - неповна, але на високому рівні відповідь – 24-26 балів;
  - відповідь на задовільному рівні – 21-23 балів;
  - достатня відповідь – 19-20 балів;
  - незадовільна відповідь ≤ 18 балів;

2.2. Виконання РГР:

- бездоганна робота – 38-40 балів;
- є незначні недоліки при виконанні роботи – 34-37 балів;
- є незначні помилки у роботі та недоліки при оформленні – 30-33 балів;
- є певні недоліки при виконанні роботи – 26-29 балів;

- є значні недоліки при виконанні роботи – 24-25 балів;
- робота виконана на неналежному рівні не в повному обсязі, має суттєві помилки ≤ 18 балів;

2.3. Робота на практичних заняттях:

- ваговий бал – 4 бали;
- максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях – 4 бали×4 + 3 бали×4=28 балів;

3. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі.

4. Залік студенти отримують відповідно до РСО першого типу, що передбачає оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача впродовж семестру – проходження або виконання певних видів робіт, передбачених заходами поточного контролю:

5. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку (відповідно до таблиці) без додаткових випробувань:

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

№ п/п	Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль
1	Класифікація підземних споруд.
2	Номенклатура основних видів підземних споруд відносно від категорії міст.
3	Класифікація міських підземних транспортних споруд. Принципи комплексного використання підземного простору у містах.
4	Будівництво споруд відкритим способом. Умови застосування
5	Будівництво споруд відкритим способом. Котлований спосіб.
6	Будівництво споруд відкритим способом. Траншейний спосіб.
7	Будівництво споруд відкритим способом. Щитовий спосіб
8	Кріплення котловану металевими палями.
9	Кріплення котлованів шпунтовим огородженням.
10	Анкерне кріплення.
11	Нагельне кріплення
12	Будівництво способом стіна в ґрунті. Суть способу і область застосування.

13	<i>Конструкції залізобетонного огородження стіни в ґрунті.</i>
14	<i>Арматурний каркас. Стикування каркасів. Стикові з'єднання при використанні способу «стіна в ґрунті»</i>
15	<i>Технологічні етапи виконання монолітних бетонних і залізобетонних робіт способу «стіна в ґрунті».</i>
16	<i>Наземні ділянки ліній метрополітену</i>
17	<i>Визначення основних розмірів станцій метрополітенів.</i>
18	<i>Надземні ділянки ліній метрополітену.</i>
19	<i>Монорельсовий транспорт ліній метрополітену</i>
20	<i>Принципи розрахунку підземних споруд, зведених у відкритому котловані</i>
21	<i>Методи розрахунку конструкцій підземних споруд</i>
22	<i>Будівництво перегінних тунелів глибокого закладання. Поперечний переріз.</i>
23	<i>Обладнання та технологія зведення збірної обробки.</i>
24	<i>Гірничі способи будівництва тунелів. Спосіб опертого склепіння.</i>
25	<i>Гірничі способи будівництва тунелів. Спосіб опорного ядра</i>
26	<i>Гірничі способи будівництва тунелів. Спосіб розкриття виробки на повний переріз по частинах.</i>
27	<i>Створення щілини по контуру виробки</i>
28	<i>Проходка із застосуванням випереджувального бетонного кріплення</i>
29	<i>Створення випереджаючої кріплення з стабілізованого ґрунту</i>
30	<i>Набризкбетонне кріплення</i>

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено: доцент кафедри геоінженерії, к.т.н., Ган А.Л.

Ухвалено: кафедрою _____ (протокол № __ від _____)

Погоджено: Методичною комісією факультету (протокол № __ від _____)